

Cursuri universitare

RADU RĂZVAN POPESCU

DREPTUL MUNCII

Legislație – internă și internațională comentată

Jurisprudență – internă și europeană CJUE și CEDO comentată

Cuprins

ABREVIERI.....	5
CAPITOLUL I. DREPTUL MUNCII – RAMURĂ DE DREPT.....	7
Secțiunea 1. Noțiune și obiect	7
Secțiunea a 2-a. Trăsături caracteristice raportului juridic de muncă.....	9
Secțiunea a 3-a. Flexisecuritatea raportului juridic de muncă.....	10
Secțiunea a 4-a. Formele raporturilor juridice de muncă.....	14
§1. Munca prestată în afara unor raporturi juridice de muncă.....	15
§2. Munca prestată în cadrul unor raporturi juridice de muncă.....	15
2.1. Raporturile de muncă (de serviciu) ale funcționarilor publici	15
2.2. Raporturile de muncă ale soldaților și gradaților profesioniști.....	17
2.3. Raporturile de muncă ale judecătorilor și procurorilor.....	18
2.4. Raporturile de muncă ale membrilor cooperatori	19
2.5. Raporturile de muncă ale preoților	20
2.6. Raporturile de muncă ale membrilor corpului diplomatic și consular.....	21
2.7. Raporturile de muncă ale consilierilor juridici	22
2.8. Situația avocaților salariați în interiorul profesiei.....	22
2.9. Situația notarilor stagiați.....	24
2.10. Situația executorilor judecătorești stagiați.....	24
2.11. Munca prestatorului casnic	25
Secțiunea a 5-a. Izvoarele dreptului muncii	26
§1. Izvoare comune.....	26
§2. Izvoare specifice	27
§3. Raportul dintre normele O.I.M. și dreptul european al muncii.....	30
Secțiunea a 6-a. Principiile specifice dreptului muncii.....	30
§1. Neîngrădirea dreptului la muncă	30
§2. Egalitate de tratament față de toți salariații și angajatorii.....	31
§3. Garantarea negocierii colective și individuale.....	32
§4. Protecția salariaților	32
§5. Buna-credință în muncă.....	33
§6. Asocierea liberă a salariaților și a angajatorilor.....	33
§7. Garantarea dreptului la grevă.....	33
Secțiunea a 7-a. Dreptul muncii și alte ramuri de drept.....	34
§1. Corelația dreptului muncii cu dreptul constituțional	34
§2. Corelația dreptului muncii cu dreptul civil și dreptul procesual civil.....	35
§3. Corelația dreptului muncii cu dreptul administrativ	36
§4. Corelația dreptului muncii cu dreptul securității sociale	37
§5. Corelația dreptului muncii cu dreptul penal și dreptul procesual penal.....	38
§6. Dreptul penal al muncii	39
CAPITOLUL AL II-LEA. DIALOGUL SOCIAL.....	42
Secțiunea 1. Evoluția conceptuală și a reglementărilor în materie de dialog social	42

§1. La nivelul Organizației Internaționale a Muncii.....	42
§2. La nivelul european	44
Secțiunea a 2-a. Conceptul de dialog social	46
Secțiunea a 3-a. Consiliul Național Tripartit pentru Dialog Social	47
Secțiunea a 4-a. Consiliul Economic și Social	49
§1. Structura.....	49
§2. Competența și atribuțiile.....	50
Secțiunea 5-a. Comisiile de dialog social la nivelul administrației publice centrale și la nivel teritorial	51
Secțiunea a 6-a. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.....	52
§1. Natura juridică	52
§2. Obiectivele și atribuțiile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă	52
Secțiunea a 7-a. Sindicatele	54
§1. Sediul materiei, definiții și trăsături caracteristice.....	54
§2. Principii	56
§3. Categoriile de persoane care nu se pot constitui și/sau adera în sindicate.....	57
§4. Personalitatea juridică. Patrimoniu. Reorganizare și dizolvare	58
§5. Conducerea organizațiilor sindicale.....	59
§6. Atribuțiile organizațiilor sindicale în domeniul raporturilor juridice de muncă.....	60
Secțiunea a 8-a. Reprezentanții salariaților/lucrătorilor.....	61
§1. Noțiuni generale.....	61
§2. Atribuții	62
Secțiunea a 9-a. Patronatele	63
§1. Sediul materiei. Definiție.....	63
§2. Constituire. Dobândirea personalității juridice. Patrimoniu. Dizolvare.....	64
§3. Drepturile și obligațiile organizației patronale	65
§4. Conducerea organizațiilor patronale.....	66
§5. Atribuțiile organizațiilor patronale în domeniul raporturilor de muncă	66
CAPITOLUL AL III-LEA. CONTRACTUL COLECTIV DE MUNCĂ	67
Secțiunea 1. Noțiune și trăsături caracteristice	67
Secțiunea a 2-a. Reprezentarea părților (criterii de reprezentativitate/constatare)	68
Secțiunea a 3-a. Negocierea colectivă	71
§1. Obligativitatea negocierii colective	71
§2. Durata contractului colectiv de muncă	72
§3. Obiectul negocierii colective	72
§4. Procedura negocierii colective.....	73
§5. Încheierea, forma și înregistrarea contractului colectiv de muncă.....	78
Secțiunea a 4-a. Nulitatea contractului colectiv de muncă	81
Secțiunea a 5-a. Efectele contractului colectiv de muncă.....	82
Secțiunea a 6-a. Interpretarea clauzelor contractului colectiv de muncă.....	82
Secțiunea a 7-a. Executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractului colectiv de muncă	83

Secțiunea a 8-a. Particularitățile contractelor colective de muncă încheiate în cadrul autorităților publice.....	85
Secțiunea a 9-a. Acordurile colective	86
CAPITOLUL AL IV-LEA. CONFLICTELE DE MUNCĂ	88
Secțiunea 1. Noțiunea și clasificarea conflictelor de muncă	88
Secțiunea a 2-a. Conflictelor colective de muncă	88
§1. Elemente specifice	88
§2. Concilierea.....	91
§3. Medierea	92
§4. Arbitrajul	92
§5. Grevă	93
5.1. Noțiune	93
5.2. Exercițiul dreptului la grevă	94
5.3. Tipuri de grevă.....	94
5.4. Libertatea grevei	97
5.5. Drepturile și obligațiile greviștilor.....	98
5.6. Suspendarea grevei	99
5.7. Încetarea grevei.....	99
5.8. Grevă și forța majoră	99
5.9. Grevă patronală (lock-out-ul)	100
Secțiunea a 3-a. Conflictelor individuale de muncă	101
§1. Elemente specifice	101
§2. Medierea	102
§3. Concilierea.....	102
CAPITOLUL AL V-LEA. INTERDICȚIA DISCRIMINĂRII ÎN CADRUL RAPORTURILOR DE MUNCĂ	103
Secțiunea 1. Cadrul internațional.....	103
Secțiunea a 2-a. Cadrul intern.....	111
Secțiunea a 3-a. Noțiuni.....	115
Secțiunea a 4-a. Procedura în cazul constatării unei discriminări	121
Secțiunea a 5-a. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.....	123
CAPITOLUL AL VI-LEA. EDUCAȚIA PROFESIONALĂ ȘI PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ	125
Secțiunea 1. Piața muncii.....	125
Secțiunea a 2-a. Formarea profesională.....	126
§1. Formarea profesională prin sistemul de educație	128
§2. Formarea profesională în afara sistemului de învățământ	131
2.1. Formarea profesională a salariaților	131
2.2. Formarea profesională a funcționarilor publici și a personalului contractual	132
2.3. Formarea profesională a adulților.....	134
2.4. Formarea profesională a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	135

§3. Recunoașterea calificărilor profesionale în cadrul Uniunii Europene	137
§4. Promovarea profesională în cadrul instituțiilor și autorităților publice	139
CAPITOLUL AL VII-LEA. CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ.....	141
Secțiunea 1. Reglementarea internațională.....	141
Secțiunea a 2-a. Încheierea contractului individual de muncă.....	141
§1. Noțiuni	141
§2. Trăsăturile caracteristice	142
§3. Capacitatea juridică a salariatului	143
§4. Capacitatea juridică a angajatorului.....	144
§5. Consimțământul părților la încheierea contractului individual de muncă	145
§6. Obligația de informare reciprocă	147
§7. Obiectul și cauza contractului individual de muncă	156
§8. Forma contractului individual de muncă	157
§9. Înregistrarea contractului individual de muncă în Revisal	160
§10. Munca nedeclarată	163
§11. Munca subdeclarată	164
§12. Condiții prealabile încheierii contractului individual de muncă.....	164
§13. Verificarea pregătirii și aptitudinilor profesionale.....	168
§14. Documentele necesare pentru încheierea contractului individual de muncă	171
§15. Cumulul de funcții	172
Secțiunea a 3-a. Nulitatea contractului individual de muncă.....	174
Secțiunea a 4-a. Conținutul contractului individual de muncă	175
§1. Drepturile și obligațiile părților	175
1.1. Drepturile și obligațiile angajatorului	175
1.2. Drepturile și obligațiile salariaților	184
§2. Clauzele esențiale ale contractului individual de muncă	187
§3. Clauzele specifice contractului individual de muncă.....	190
3.1. Clauze specifice prevăzute de Codul muncii	190
3.2. Clauze specifice neprevăzute de Codul muncii	196
§4. Clauze interzise în legislația muncii	198
Secțiunea a 5-a. Executarea și interpretarea contractului individual de muncă.....	199
§1. Elemente generale privind executarea și interpretarea contractului individual de muncă.....	199
§2. Promovarea	200
§3. Informarea și consultarea salariaților pe parcursul executării contractului individual de muncă, în probleme ce privesc evoluția întreprinderii (unității) naționale.....	200
§4. Comitetul European de Întreprindere sau informare și consultare a lucrătorilor în întreprinderile și grupurile de întreprinderi de dimensiune comunitară	202
§5. Implicarea lucrătorilor în activitatea societăților europene	207
Secțiunea a 6-a. Modificarea contractului individual de muncă.....	209
§1. Elemente generale.....	209
§2. Delegarea	210
§3. Detașarea	211

§4. Detașarea în cadrul prestării de servicii transnaționale	212
§5. Modificarea unilaterală și temporară a programului de lucru și a salariului	217
§6. Transferul.....	218
§7. Impreviziunea	219
Secțiunea a 7-a. Suspendarea contractului individual de muncă	220
§1. Elemente generale.....	220
§2. Suspendarea de drept	220
§3. Suspendarea din inițiativa salariatului	224
§4. Suspendarea din inițiativa angajatorului.....	230
§5. Suspendarea prin acordul părților.....	234
Secțiunea a 8-a. Încetarea contractului individual de muncă.....	235
§1. Elemente generale.....	235
§2. Încetarea de drept.....	235
2.1. Procedura încetării de drept a contractului individual de muncă.....	245
§3. Încetarea prin acordul părților	245
§4. Concedierea	246
4.1. Cadrul internațional	246
4.2. Noțiuni	247
4.3. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului.....	251
4.4. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului.....	255
4.5. Efectele concedierii neimputabile salariaților.....	261
4.6. Revocarea deciziei de concediere	262
4.7. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale	263
4.8. Reintegrarea în muncă	265
§5. Demisia.....	267
§6. Încetarea contractului individual de muncă în cazul insolvenței angajatorului	268
§7. Încetarea contractului individual de muncă în cazul impreviziunii	270
Secțiunea a 9-a. Contractul individual de muncă și alte contracte	270
§1. Raportul dintre contractul individual de muncă și contractul civil (convenția civilă) de prestări servicii.....	270
§2. Raportul dintre contractul individual de muncă și contractul de voluntariat.....	272
§3. Raportul dintre contractul individual de muncă și contractul de mandat	275
§4. Raportul dintre contractul individual de muncă și contractul de solidaritate	276
§5. Raportul dintre contractul individual de muncă și contractul de management.....	277

CAPITOLUL AL VIII-LEA. TIPURI SPECIALE DE CONTRACTE

INDIVIDUALE DE MUNCĂ.....	279
Secțiunea 1. Contractul individual de muncă pe durată determinată.....	279
Secțiunea a 2-a. Munca prin agent de muncă temporară	282
Secțiunea a 3-a. Contractul individual de muncă cu timp parțial (part-time).....	286
Secțiunea a 4-a. Contractul individual de muncă la domiciliu	289
Secțiunea a 5-a. Telemunca	291
Secțiunea a 6-a. Contractul de îmbarcare al navigatorilor.....	295
Secțiunea a 7-a. Contractul de ucenicie la locul de muncă.....	298

Secțiunea a 8-a. Contractul de muncă al zilierilor	302
CAPITOLUL AL IX-LEA. CONTRACTELE DE MUNCĂ CU ELEMENT DE EXTRANEITATE	305
Secțiunea 1. Reglementări aplicabile cetățenilor români cu domiciliul în România, care lucrează în străinătate	305
Secțiunea a 2-a. Protecția cetățenilor români cu domiciliul în România care lucrează în străinătate	305
Secțiunea a 3-a. Reglementări vizând cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene	308
§1. Libera circulație a lucrătorilor	308
1.1. Cadrul juridic	308
1.2. Noțiunea de lucrător	309
1.3. Exercițarea dreptului la muncă	312
1.4. Restricții privind dreptul la liberă circulație a lucrătorilor	312
1.5. Reglementare specială (Roma I).....	312
Secțiunea a 4-a. Reglementări ale Uniunii Europene pentru resortisanții statelor terțe	313
CAPITOLUL AL X-LEA. TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ	316
Secțiunea 1. Cadrul internațional.....	316
Secțiunea a 2-a. Timpul de muncă.....	318
§1. Noțiunea și durata normală a timpului de muncă	318
§2. Munca de noapte.....	322
§3. Munca suplimentară.....	323
§4. Norma de muncă.....	324
Secțiunea a 3-a. Timpul de odihnă.....	324
§1. Noțiune	324
§2. Forme.....	325
2.1. Pauza de masă.....	325
2.2. Repausul zilnic.....	325
2.3. Repausul săptămânal	326
2.4. Zilele de sărbătoare legală și alte zile în care, potrivit legii, nu se lucrează	327
2.5. Concediul de odihnă	328
2.6. Zile libere plătite.....	334
2.7. Concediile fără plată	335
2.8. Concediile pentru formare profesională	335
2.9. Liberul pentru îngrijirea copilului.....	336
2.10. Concediul de îngrijitor.....	336
2.11. Absențele de la locul muncii.....	337
CAPITOLUL AL XI-LEA. SALARIZAREA	338
Secțiunea 1. Noțiunea și elementele salariului	338
§1. Noțiunea.....	338
§2. Sediul materiei	339

§3. Elementele	340
Secțiunea a 2-a. Categoriile de salarii	343
Secțiunea a 3-a. Sistemul de salarizare.....	345
§1. Principii specifice	345
§2. Forme de salarizare.....	347
§3. Modul de stabilire a salariilor	347
Secțiunea a 4-a. Modalitățile de plată a salariului	349
Secțiunea a 5-a. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale.....	351
Secțiunea a 6-a. Indexarea salariilor.....	353
§1. Indexarea legală.....	353
§2. Indexarea convențională.....	354
§3. Înghețarea salariilor	354
§4. Reducerea salariilor	354
Secțiunea a 7-a. Reținerile din salariu	356
Secțiunea a 8-a. Biletele de valoare.....	357
Secțiunea a 9-a. Veniturile salariale și alte venituri ale salariaților.....	358
CAPITOLUL AL XII-LEA. SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ	361
Secțiunea 1. Cadrul internațional.....	361
Secțiunea a 2-a. Sediul materiei (cadru intern).....	363
Secțiunea a 3-a. Noțiunea și trăsăturile caracteristice.....	364
Secțiunea a 4-a. Obligațiile angajatorului.....	365
Secțiunea a 5-a. Obligațiile lucrătorilor.....	370
Secțiunea a 6-a. Comitetul pentru securitate și sănătate în muncă	371
Secțiunea a 7-a. Serviciul de medicină a muncii	373
Secțiunea a 8-a. Pericolul grav și iminent	375
Secțiunea a 9-a. Comunicarea, cercetarea, înregistrarea și raportarea evenimentelor	375
§1. Cercetarea evenimentelor	375
§2. Accidentele de muncă.....	376
§3. Înregistrarea accidentelor de muncă	377
§4. Bolile profesionale.....	378
Secțiunea a 10-a. Măsuri speciale în cazul temperaturilor extreme.....	378
Secțiunea a 11-a. Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale	379
Secțiunea a 12-a. Regimul de protecție a muncii femeilor, tinerilor și a persoanelor cu handicap	381
§1. Regimul de protecție a muncii femeilor	381
§2. Regimul de protecție a muncii tinerilor.....	383
§3. Regimul de protecție a muncii persoanelor cu handicap	386
Secțiunea a 13-a. Autorități și instituții competente în domeniu.....	389
Secțiunea a 14-a. Anexe	391
CAPITOLUL AL XIII-LEA. INSPECȚIA MUNCII.....	396
Secțiunea 1. Aspecte generale. Principii.....	396
Secțiunea a 2-a. Organizare	397
Secțiunea a 3-a. Funcții	397

Secțiunea a 4-a. Atribuții	398
Secțiunea a 5-a. Inspectorii de muncă	402
Secțiunea a 6-a. Litigii. Procedură.....	405
Secțiunea a 7-a. Asociația Internațională a Inspecției Muncii	406
CAPITOLUL AL XIV-LEA. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	407
Secțiunea 1. Răspunderea disciplinară.....	407
§1. Disciplina muncii.....	407
§2. Dreptul comun disciplinar	407
2.1. Cauzele de nerăspundere disciplinară.....	408
2.2. Abaterea disciplinară	409
2.3. Sancțiunile disciplinare.....	411
2.4. Procedura disciplinară	416
2.5. Posibilitatea înlocuirii sancțiunii disciplinare.....	421
Secțiunea a 2-a. Răspunderea patrimonială	423
§1. Definiție și trăsături caracteristice	423
§2. Răspunderea patrimonială a angajatorului față de salariații săi.....	424
§3. Răspunderea patrimonială a salariaților față de angajator	426
3.1. Elementele răspunderii patrimoniale a salariaților	426
3.2. Obligația de restituire a salariaților.....	427
3.3. Procedura de stabilire a răspunderii patrimoniale.....	428
3.4. Cazuri de răspundere patrimonială a salariatului reglementate de Codul muncii și de Legea dialogului social.....	430
§4. Răspunderea administrativ-patrimonială	431
4.1. Răspunderea autorității/instituției pentru prejudiciile de natură materială sau morală produse ca urmare a carențelor organizatorice sau funcționale ale unor servicii publice	431
4.2. Răspunderea reparatorie (civilă) a funcționarilor publici	431
Secțiunea a 3-a. Răspunderea contravențională.....	432
Secțiunea a 4-a. Răspunderea penală	435
§1. Infrațiuni reglementate de Codul muncii	436
§2. Infrațiuni reglementate de Legea nr. 367/2022 privind dialogul social	439
§3. Infrațiuni reglementate prin Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste	442
§4. Infrațiuni reglementate prin Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.....	443
§5. Infrațiuni reglementate de Codul penal.....	444
CAPITOLUL AL XV-LEA. JURISDICȚIA MUNCII	449
Secțiunea 1. Aspecte generale	449
§1. Noțiuni	449
§2. Principii	450
§3. Părțile.....	450
Secțiunea a 2-a. Concilierea conflictelor de muncă.....	453
Secțiunea a 3-a. Medierea conflictelor de muncă	453

Secțiunea a 4-a. Competența instanțelor judecătorești	456
Secțiunea a 5-a. Reguli de soluționare a conflictelor de muncă de către instanțele judecătorești.....	459
§1. Sesizarea instanței.....	459
§2. Completul de soluționare a conflictelor de muncă în primă instanță.....	459
§3. Termenele de sesizare a instanței	460
§4. Procedura de soluționare a conflictelor de muncă	462
§5. Hotărârile instanței judecătorești	466
§6. Apelul	467
§7. Căile extraordinare de atac	469
§8. Executarea hotărârilor judecătorești	470
 GRILE	 472

Capitolul I

DREPTUL MUNCII – RAMURĂ DE DREPT

Secțiunea 1. Noțiune și obiect

Cuvântul „muncă” provine din limba slavonă *monka*, care însemna „supliciu”. În limba română acest cuvânt are mai multe înțelesuri: în principal, el desemnează o *activitate productivă*, dar în același timp, și *rezultatul acestei activități*, iar un alt înțeles al său este acela de *loc de muncă*¹. Indiferent de modalitatea în care se concretizează, *munca* reprezintă o necesitate vitală a omului, o adevărată sursă a existenței sale și, nu în ultimul rând, o modalitate de exprimare a omului în plenitudinea capacităților sale intelectuale și creative².

Poate una dintre cele mai frumoase caracterizări făcute muncii este aceea că „munca este o condiție a vieții. O suspendare, fie și parțială, a muncii paralizează organismul social și periclitează viața indivizilor, iar încetarea ei totală, fie și numai pentru o săptămână, ar constitui o imensă catastrofă, asemănătoare celor inventate de romancierii pentru a descrie sfârșitul lumii. Inactivitatea este clar sinonimă cu moartea”³.

Cu toate că mulți economiști au susținut de-a lungul timpului faptul că munca nu reprezintă altceva decât o simplă marfă, Constituția Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.) a decretat, în mod expres, că *munca nu este o marfă*, ceea ce a reprezentat un moment istoric care a schimbat modalitatea de percepție asupra muncii⁴.

Una dintre primele definiții date conceptului de *muncă* este aceea de „primă condiție de bază a întregii vieți omenești, și anume în asemenea grad, încât, într-un sens anumit, trebuie să spunem că munca l-a creat chiar pe om însuși”, iar *procesul muncii* „este o activitate care urmărește crearea unor valori de întrebuințare, apropierea substanțelor date de natură pentru trebuințele omenești, o condiție generală a schimbului de substanțe între om și natură, condiție naturală eternă a vieții omenești, și, ca atare, el este independent de orice formă a acestei vieți, fiind, dimpotrivă, comun tuturor formelor ei sociale”⁵.

În literatura de specialitate, *munca* a mai fost definită ca fiind activitatea umană conștientă și specifică – manuală și/sau intelectuală – prin care oamenii își utilizează forța de muncă, de regulă, în scopul producerii bunurilor cerute pentru satisfacerea trebuințelor lor⁶.

În altă ordine de idei, dreptul muncii cuprinde ansamblul normelor juridice prin care sunt reglementate relațiile individuale și colective dintre angajatori și salariați⁷. Pe de o

---

¹ J. PELISSIER, A. SUPIOT, A. JEAMMAUD, *Droit du travail*, 24e éd., Dalloz, Paris, 2008, p. 2.

² A. MAZEAUD, *Droit du travail*, 6e éd., L.G.D.J., Montchrestien, Paris, 2008, p. 2; G. AUZERO, E. DOCKES, *Droit du travail*, 29e éd., Dalloz, Paris, 2015, p. 5.

³ A. BASILESCU, *Principii de economie politică*, vol. II, Editat de Th. Doicescu, București, 1926, p. 11.

⁴ Ca atare, nu se poate supune reglementărilor legale privind concurența sau celor care se referă la taxa pe valoare adăugată.

⁵ K. MARX, F. ENGELS, *Opere*, vol. XX, Ed. Politică, București, 1964, p. 468.

⁶ A se vedea I.T. ȘTEFĂNESCU, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ed. a 3-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 13.

⁷ Pentru o analiză exhaustivă a tuturor instituțiilor care compun dreptul muncii, a se avea în vedere: I.T. ȘTEFĂNESCU, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ed. a 5-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2017; A. ȚICLEA, *Tratat de dreptul muncii – Legislație. Doctrină. Jurisprudență*, ed. a 10-a, Ed. Universul Juridic, București, 2016; R. DIMITRIU, *Dreptul muncii. Anxietăți ale prezentului*, Ed. Rentrop&Straton, București, 2016; AL. ATHANASIU, A.M. VLĂSCEANU, *Dreptul muncii. Note de curs*,

parte, Codul muncii¹, în art. 14 alin. (1), definește *angajatorul* ca fiind persoana fizică sau persoana juridică care poate, potrivit legii, să angajeze forță de muncă pe bază de contract individual de muncă², iar, pe de altă parte, *salariații* sunt acele persoane fizice obligate să desfășoare anumite activități pentru angajatori. Salariații vor avea în realitate o dublă subordonare față de angajator: pe de o parte, *juridică*, deoarece se subordonează acestuia trebuind să îndeplinească atribuțiile de serviciu și să respecte ordinea și disciplina muncii, iar, pe de altă parte, *economică*, deoarece depind de obținerea unui salariu care să le garanteze un trai decent. De aceea, în realitate, acesta este singurul tip de raport Așadar, dreptul român al muncii, în cadrul obiectului său, vizează:

- dreptul individual al muncii (respectiv reglementarea contractului individual de muncă sub toate aspectele sale);
- dreptul colectiv al muncii (care vizează dialogul social, contractul colectiv de muncă, negocierea colectivă și conflictele colective de muncă).

Dreptul muncii, deși aparține ramurii de drept privat, în realitate, prezintă din ce în ce mai mult caracteristicile unui drept mixt³. Astfel, dreptul muncii este un drept privat deoarece, în principal, este dreptul contractelor individuale și colective de muncă; și poate fi considerat public deoarece vizează, din ce în ce mai clar, funcția publică, formarea profesională, sănătatea și securitatea în muncă, asigură inspecția muncii și jurisdicția muncii⁴.

În acest context, trebuie remarcat faptul că dreptul muncii începe să devină tot mai dependent de realitățile economice, astfel protecția salariaților, care reprezintă principalul obiectiv al acestei drept, începe să piardă teren în fața flexibilizării raportului de muncă în favoarea angajatorilor. Situația economică este cea care a generat reechilibrarea balanței dintre salariați și angajatori, din perspectiva reglementărilor legale menținându-se totuși caracterul protectiv față de salariați, dar la un nivel scăzut. Astfel, în prezent nu se mai poate aprecia că dreptul muncii este exclusiv un drept în favoarea salariaților, el urmărind de multe ori, în mod direct, interesele angajatorilor. Cu toate acestea, putem conchide că el a rămas și trebuie să rămână, fiind de esența sa) un drept care înclină balanța în favoarea salariaților⁵.

Ed. C.H. Beck, București, 2017; B. VARTOLOMEI, *Dreptul muncii*, Ed. Universul Juridic, București, 2016; S. PANAIT, *Dreptul individual al muncii*, ed. a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2022; I.T. ȘTEFĂNESCU (COORDONATOR), *Dicționar de drept al muncii*, Ed. Universul Juridic, București, 2014; I.T. ȘTEFĂNESCU (COORDONATOR), *Codul muncii și Legea dialogului social. Comentarii și explicații*, Ed. Universul Juridic, București, 2017; A. ȚICLEA, *Codul muncii comentat și adnotat cu legislație conexă și jurisprudență relevantă*, Ed. Universul Juridic, București, 2017; C. CERNAT, *Dreptul muncii*, ed. a 5-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014; O.M. CORSIUC, *Dreptul muncii*, Ed. Universitară, București, 2013.

¹ Legea nr. 53/2003, publicată în M. Of. nr. 72 din 5 februarie 2003, republicată în M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011, cu modificările și completările ulterioare.

² Ordinul MMSS nr. 2171/2022 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă publicat în M. Of. nr. 1180 din 9 decembrie 2022.

³ A se vedea, pe larg, I.T. ȘTEFĂNESCU, Ș. BELIGRĂDEANU, *Privire analitică asupra corelației dintre noul Cod civil și Codul muncii*, în *Dreptul* nr. 12/2009, p. 12.

⁴ AL. ȚICLEA, *Tratat de dreptul muncii. Legislație. Doctrină. Jurisprudență*, ed. a 8-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 21; C. GĂLCĂ, *Codul muncii*, Ed. C.H. Beck, București, 2008; O.M. CORSIUC, *Dreptul muncii*, Ed. Universitară, București, 2013; C. CERNAT, *Dreptul muncii*, ed. a 5-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2014; R. GIDRO, *Dreptul muncii. Curs universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 17.

⁵ A se vedea: AL. ȚICLEA, *Tratat de dreptul muncii. Legislație. Doctrină. Jurisprudență*, ed. a 9-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 17; J. PELISSIER, A. SUPPIOT, A. JEAMMAUD, *op. cit.*, 2008, p. 42.